

ФОНЕТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ БЕРЛІНСЬКОГО ДІАЛЕКТУ

Коваленко К., Томаз В.

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
e-mail: kovalenko.kateryna222@vu.cdu.edu.ua, tomaz.violetta221@vu.cdu.edu.ua

Німецькі лінгвісти констатують цікавий факт у мовленнєвій комунікації німецької спільноти, який виник на початку нового тисячоліття – все більше використання діалектів у повсякденні [1].

Відомо, що діалекти розповсюджені у всьому мовному ареалі сучасної Німеччини, серед них і діалект її столиці – берлінський, Berlinisch і також Berlinerisch.

Берлінський діалект – діалект німецької мови, поширений в Берліні і на околицях Бранденбургу та належить до берлінсько-брандербургських діалектів північносередньонімецької групи. Він являє собою суміш декількох різних діалектів, які утворили так звану «міську мову».

Нашу наукову розвідку присвячено дослідженню особливостей звуків цього діалекту. Матеріалом аналізу послуговував навчальний відеофільм «Berlin Dialect vs. Standart German» з каналу Easy German. За допомогою методу спостереження, аудитивного та порівняльного методів було виявлено певні особливості голосних і приголосних звуків.

Берлінський діалект має багато фонетичних відповідносте зі стандартною німецькою мовою. Деякі особливості берлінської вимови, що мають історичний характер, відносяться до нижньонімецького впливу, інші – до верхньонімецького. Берлінський діалект переважно усний, хоча його писемність теж було розроблено, проте часто фонетичні невідповідності відображають через стандартну німецьку систему письма [1].

Особливостями голосних звуків у берлінському діалекті є:

- дифтонг **au** стандартної німецької вимови належить до нижнього піднесення, заднього ряду, йому відповідає у діалекті довгий монофтонг **o** заднього ряду, альвеолярний, високо-середнього піднесення, до прикладу: *koofen – kaufen, ooch – auch*;

- цьому самому дифтонгу **au** стандартної німецької вимови може відповідати короткий голосний альвеолярний **u** заднього ряду, високого піднесення, до прикладу: *uff – auf*;

- короткому голосному **i** переднього ряду, високого піднесення у стандартній вимові відповідає діалектний довгий голосний **ö** переднього рядку, середнього піднесення, до прикладу *Köhrsche – Kirche*;

- короткому голосному **i** переднього ряду, високого піднесення у стандартній вимові відповідає діалектний **ü** заднього рядку середнього піднесення, до прикладу: *Mülsch – Milch, Füsч – Fisch, nüschт – nicht*;

- дифтонгу **ei** відповідає діалектний монофтонг **e** з такими характеристиками: довгий голосний переднього ряду, середнього піднесення, до прикладу: *weeßen – weißen, allen – allein* [2].

Особливостями приголосних звуків у берлінському діалекті є:

- задньоязиковому глухому приголосному звуку **k** стандартної вимови відповідає діалектний глухий задньопіднебінний приголосний звук **x**, до прикладу: *Tag [ta:x]*;

- буквосполучення **ch** у стандартній вимові передається у діалекті буквосполученням **ck** і відповідно вимовляється по-іншому, до прикладу: *ick – ich, bisscken – bisschen, am näckstn Tag – am nächsten Tag*;

- цьому самому буквосполученню відповідає у діалекті інше буквосполучення, а саме **sch**, що вимовляється як [ʃ], до прикладу: *Mülsch – Milch, ordentlüsch – ordentlich, nüsch – nicht*;

- задньоязиковому звуку **g** у стандартній вимові відповідає діалектний середньоязиковий звук **j** перед голосним, до прикладу: *jut – gut, jesehen – gesehen, jern – gern*;

- передньоязиковому шиплячому звуку **s** у стандартній вимові, що стоїть наприкінці слова перед голосним, відповідає змично-вибуховий **t**, до прикладу: *watt – was, ditt – das*.

Для берлінського діалекту також характерна низка фонетичних і фонетико-морфологічних явищ:

- редуція слів, що стоять у ненаголошеній позиції, до прикладу:

Wie siehste n aus! – Wie siehst du denn aus!;

- елізія останніх приголосних звуків, до прикладу: відоме питання *wa?* замість *was?*;

- займенник *wir* звучить як *wa*, до прикладу: *Erstma sagn wa. – Erstmal sagen wir* [3].

Отримані результати аналізу голосних і приголосних звуків, а також деяких фонетичних явищ берлінського діалекту можуть бути використанні на заняттях з практичної фонетики та у теоретичному курсі фонетики німецької мови.

Перспективним, на нашу думку, є дослідження граматичних особливостей частин мови цього діалекту.

Список використаних джерел

1. Beate, R., Koch, E., Wallraf, U., Simpson, A. *Phonetische Transkription der Deutschen. Deutschland* : Narr Verlag, 2013. 170 S.
2. Göttert, K.-H. *Alles außer Hochdeutsch. Ein Streifzug durch unsere Dialekte*. Berlin : Ullstein, 2011. 184 S.
3. Kronhaus, M. *Sprachverfall und Sprachpflege. Die Macht der Sprache*. München : Langenscheidt Verlag, 2008. 85 – 89 S.

Науковий керівник: кандидат філологічних наук, доцент Поліщук Н.М.